

ЗГОДОВУВАННЯ ШРОТУ РІПАКУ ТА ЕКСТРУДАТУ ВИКИ ДІЙНИМ КОРОВАМ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД КРАТНОСТІ ДОЇННЯ ДОБОВОЇ ДАЧІ

Наведено результати досліджень згодовування шроту ріпаку та екструдату вики і їх вплив на молочну продуктивність і хімічний склад молока.

Ключові слова: молочна продуктивність, шрот ріпаку, екструдат вики, добова дача, кратність доїння.

Розробляючи структуру кормових культур потрібно враховувати вміст в них перетравного протеїну. Високу продуктивність тварини мають лише за умов збалансованості кормового раціону за перетравним протеїном, вітамінами і мінеральними солями. Недостатній вміст перетравного протеїну в кормах призводить до перевитрати кормів, зменшує продуктивність тварин і підвищує собівартість продукції.

Для високопродуктивних груп тварин в племінних та фермерських господарствах потреба в протеїні збільшується до 120-130г на 1 кормову одиницю. Проблему забезпечення тварин перетравним протеїном слід вирішувати шляхом вирощування високоврожайних, багатих на білок культур.

Виробництво білкових кормів необхідно збільшувати за рахунок посівів багаторічних бобових трав, розширювати посівні площі та збільшувати урожайність зернобобових культур не тільки традиційних таких, як горох, люпин, соя, а й нововивчених озимий ріпак та яра вика.

У племінних та фермерських господарствах Вінницької області останнім часом проблему рослинного білка розв'язують вирощуючи озимий ріпак та яру вику. Для годівлі тварин широко використовують зелену масу ріпаку, а також виготовляють сінаж, кормові гранули, брикети, силос (силосуванням знешкоджують токсичні глюкозинолати). Із сортів ріпаку з низьким вмістом ерукової кислоти і глюкозинолатів виготовляють якісну харчову олію, в також макуху і шрот для тваринництва [1].

Кожний гектар ріпаку при урожайності 20 ц/га дає 11,2 ц шроту з вмістом 40% білка, добре збалансованого по амінокислотному складу, і крім цього, -7,2 ц олії. Кожна тонна дозволяє збалансувати по протеїну 8-10 т комбикормів. Білок насіння ріпаку багатий на амінокислоти (лізин, метіонін + цистин, аргінін, треонін, валін та інші) [3].

У кормовому зерні злакових культур (ячмінь, кукурудза, пшениця) перетравного протеїну мало, відповідно на кормову одиницю припадає 74,63,85, тому обов'язково, особливо взимку, в раціон потрібно включати такі білкові корми, як горох, соя, вика, соняшниковий шрот, дію останнього стало актуально вивчити. Для цього у ДП ДГ ВДСГДС ІК був проведений дослід. На дослід по принципу аналогів, а саме: віку, живій масі, фізіологічному стану, продуктивності і хімічному складі молока було набрано дві групи корів (по 5 голів в кожній) української червоно та чорно рябої молочних порід.

Таблиця 1

Схема досліді

Група корів	Кількість голів	Норма годівлі на 1голову в день
Перша дослідна	5	ОР+400г екструдованої вики протягом 30 днів ОР+500г екструдованої вики протягом 30 днів
Друга дослідна	5	ОР +400г шроту ріпаку протягом30 днів ОР+500г шроту ріпаку протягом 30 днів

Дослід проводився в умовах стійлового утримання. Утримання корів прив'язне, доїння механізоване у першій половині досліді 2-х та другій половині 3-х разове.

Параметри визначення продуктивності:

- надій молока по кожній корові визначався щоденно;
- хімічний склад молока визначали подекадно від кожної корови на приладі «Екомілк»;
- раціони годівлі корегували кожні 15 днів згідно схеми добавки до о.р. вивчаючих кормів та кратності доїння.[2]

В основному раціоні міститься 17,45 к. од, 1914г перетравного протеїну, на 1к. од припадає 110г перетравного протеїну, кількість сирого жиру від сухої речовини 2,4%, співвідношення Са до Р 1,8:1, на 1кг молока витрачено 222г концентрованих кормів.

Коровам першої дослідної групи до основного раціону додатково додавали 400 та 500г екструдованої вики згідно схеми, коровам другої дослідної відповідно 400 та 500г шроту ріпаку на голову в день. Молочна продуктивність корів і хімічний склад молока при постановці на дослід в обох групах були приблизно. Продуктивність коливалась в межах 13,26-13,58кг, що являється допустимою нормою.

Результати досліджень. На основі проведеного досліді встановлено, що молочна продуктивність дослідних корів обох груп підвищилась при різній кратності доїння та дачі вивчаючого корму про, що свідчать данні таблиці №2.

Найбільша прибавка молока встановлена при згодовуванні 500г вивчаючого корму. Так в I дослідній групі, де додатково до основного раціону додавали екструдат вики одержали молока більше на 2,5 кг при 2-х разовому доїнні та 2,96кг при 3-х разовому, а у II дослідній групі де згодовували шрот ріпаку відповідно більше на 1,62 кг при 2-х і 1,92кг при 3-х разовому доїнні.

Таблиця 2

Молочна продуктивність дослідних корів

Група корів	Удій при постановці на дослід, кг	Удій при ОР +400г вивчаючого корму, кг	± до постановки, кг	Удій при о.р+500г вивчаючого корму, кг	± до постановки, кг
2-х разове доїння					
I дослідна (екструдат вики)	13,58	15,44	+1,86	16,08	+2,5
II дослідна (шрот ріпаку)	13,26	14,32	+1,06	14,88	+1,62
3-х разове доїння					
I дослідна (екструдат вики)	16,08	18,2	+2,12	19,04	+2,96
II дослідна (шрот ріпаку)	14,88	16,02	+1,14	16,8	+1,92

Не викликає сумніву й те, що оцінка корів лише за удоєм не досить повна. Для того, щоб одержати висококалорійне та багате на поживні речовини молоко, ми вивчали його хімічний склад і, в першу чергу, вміст білка та жиру. Одержані показники хімічного аналізу наведені в таблиці №3.

Зазначені дані показують, що найбільшу прибавку по хімічному складу молока одержали при згодовуванні 500г шроту ріпаку при двох та трьох кратному доїнні в кількості 0,22-0,23% жиру та 0,17-0,19% білка.

Хімічний склад молока по дослідним групам

Група корів	При постановці				Хім.. склад молока при добавці до о.р 400 г вивчаючого корму				± до постановк и		Хім.. склад молока при добавці до о.р 500 г вивчаючого корму				± до постановк и	
	% жиру	% білка	щільніст	СОМО	% жиру	% білка	щільніст	СОМО	% жиру	% білка	% жиру	% білка	щільніст	СОМО	% жиру	% білка
2-х разове доїння																
I дослідна (екструдат вики)	3,63	2,87	29,02	8,30	3,75	2,91	28,5	8,33	+0,12	+0,04	3,78	2,96	28,9	8,35	+0,15	+0,09
II дослідна (шрот ріпаку)	3,63	2,86	29,7	8,59	3,78	2,96	28,5	8,25	+0,15	+0,11	3,85	3,03	29,2	8,30	+0,22	+0,17
3-х разове доїння																
I дослідна (екструдат вики)	3,78	2,96	28,9	8,35	3,91	3,00	28,7	8,26	+0,13	+0,05	3,94	3,07	29,2	8,23	+0,16	+0,11
II дослідна (шрот ріпаку)	3,85	3,03	29,2	8,30	4,02	3,15	29,2	8,24	+0,16	+0,12	4,08	3,22	29,3	8,27	+0,23	+0,19

Висновки:

1. На основі проведеного дослідіу встановлено, що у створенні міцної кормової бази для тваринництва в умовах племінних та фермерських господарств важливого значення слід надавати посівам ярої вики та озимого ріпаку.

2. При систематичному відборі тварин не лише за удоєм, а за білко і жирномолочністю можна значно підвищити продуктивність худоби за цими ознаками.

Література

1. Жукорський О. Відходи переробки ріпаку в годівлі тварин // Тваринництво України. – 2007. – №3. – С.32-34.
2. Карпусь М.М., Славов В.П., Лапа М.А., Мартинюк Г.М. Деталізована поживність кормів зони лісостепу України-К.: Аграрна наука, 1995-с.347.
3. Проскура И.П., Новоселов Ю.К., Харьков Г.Д. Пути увеличения производства растительного кормового белка. – М.: Знання, 1988. – С.20-24.

SUMMARY

The results of feeding researches are given in the article. The vetch was used as feeding stuff. Its influence on milk productivity was investigated.